

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Responsa Moralia In Causis Justitiæ Commutativæ De Restitutione & Contractibus

Heislinger, Anton

Ingolstadij, 1726

Casus XXXII. Quo loco & cujus expensis restitutio sit facienda?

urn:nbn:de:hbz:466:1-40194

licet iste comparenti postea domino absumptos à se bona fide fructus restituere non debeat, nisi in quantum evaserat exinde locupletior. Rationem dat, quia hoc damnum exoritur ex injustitia defuncti ad illud compensandum (licet postea primo esset futurum) obligati: ergo cum hæres omnia ista debita expungere teneatur, ad illorum compensationem erit obligatus.

CASUS XXXII.

Quo loco, & cujus expensis restitutio sit
facienda?

Sulpitius rem alienam (quam suo domino immediatè ac per se ipsum reddere ob certas rationes nolebat) concessario, ut ab hoc restitueretur vero domino, tradit. Contigit autem, nescio qua ex causa, ut res ista ad creditorem non pervenerit. Quia autem concessarius ex suo reparare hoc damnum non poterat, dubitat Sulpitius, utrum ad ulteriorem restitutionem ex suis de novo faciendam sit obligatus. Occasione hujus

Q. 1. In quo loco, & cujus expensis restituendum, quod ex contractu licito debetur?

Q. 2. In quo loco, & cujus expensis facienda sit restitutio ex re accepta?

Q. 3. In quo loco, & cujus expensis facienda sit restitutio ex injusta acceptione?

Q. 4. Cuiam res pereat, quando absenti creditori missa, ad hunc non pervenit?

Q. 5. Quid nostro Sulpitio sit Respondendum?

§. I.

Scitu Necessaria.

1. Res sunt vel in specie, vel in individuo debite.	3. Personam intermediam vel creditor, vel debitor designavit.
2. Obligatio restituendi ex tripliciter dicitur oritur.	4. Res submissa vel jam fuit creditoris, vel adhuc ipsius debitoris.

§. II.

Resolvitur primum quaesitum.

In quo loco, & cuius expensis restituendum, quod ex contractu licito debetur?

1. Ex contractu vel eadem, vel alia restituenda res, vel penitus nova danda.

6. De;

6. Debita ex contractu gratuito solvenda sunt, ubi tempore contractus extiterant.
7. Nisi certus locus solutioni destinatus fuerit.
8. Unde actualis constitutio promittentis debeat inspicere.
9. Res legata, ubi mortuus fuit legans, restituenda est.
10. Unde legatarii absentis sumptibus adducenda.
11. Res in individuo debita per se ibi, ubi accepta, reddenda est.
12. In quo loco depositum sit restituendum?
13. Depositum inculpabiliter alio deportatum, ubi nam sit restituendum?
14. 15. Aliud dubium circa restitutionem depositi ventilatur.
16. In quo loco commodatum sit reddendum?
17. Res in via alteri commodata ubi restituenda?
18. Non est universaliter res aliena
19. Solutio pro re accepta ibi facienda est, ubi recepta illa fuerat.
20. Ubinam locatorum agrorum, aut equi pretium sit reddendum?
21. In hoc puncto habenda erit ratio conventionis.
22. Qualis equalitas in restitutione mutui observetur?
23. Ubinam mutuum in via datum sit restituendum?
24. Quid si in tertio loco pretium solutum, res tamen vendita alibi sit reddita?
25. Ubinam in se indeterminatum, in genere tamen determinato venditum, debeat restituere?
26. Aut si res nec in se, nec in genere suo determinata in tertio loco fuerit vendita.
27. Quid si in adibus emptoris pretium receptum pro re, nec in se, nec in genere suo determinata?

§. III.

Resolvitur secundum quæsitum.

In quo loco, & cuius expensis facienda sit restitutio, ex re accepta?

28. Res bona fide semper possessa ibi est reddenda, ubi extitit, quando ut aliena fuerat agnita.
29. Possessoris tamen, si hic ex mora culpabilis fuerit, sumptibus.
30. Quid si res aliena inculpabiliter alio translata sit?
31. Commodatus tamen tempus subinde expectari poterit.
32. Quando nam res ex presumpsa domini voluntate vendi possit?
33. Transferens rem sine causa alio postea sumptus refundit.

§. IV.

Resolvitur tertium quæsitum.

In quo loco, & cuius expensis facienda sit restitutio ex injusta acceptione?

34. Ex injusta acceptione varii tenentur.

35. Habenda tunc erit ratio rei ablatæ, damni emergentis, & lucri cessantis.
36. Et damni debitori aliunde, quàm ex rei detentione evenientis.
37. Ex statu autem tum creditoris, tum debitoris, determinabitur damnum.
38. Duplex difficultas explicatur.
39. Res ex injusta acceptione ibi reddenda, ubi eam possessor non ablatam possedisset.
40. Nec universaliter restituenda est in loco creditoris.
41. Expensas in reductionem per se debitor prestabit.
42. Quid si creditor, vel injustus debitor interim aliò discesserit?
43. Vel creditor expensas, non tamen tantas.
44. Aut plures, quàm restituens debitor fecisset?
45. Quid si expensæ in restitutionem faciendæ, sint re, quæ reddenda, majores &c?
46. Quantæ expensæ in restitutionem faciendæ ab hac excusent?
47. Non excusabitur debitor, si vel ipsi venditori æquale damnum ferendum.
48. Obligandus tamen non erit ad quoscunque sumptus.
49. Hinc nulla universalis in hoc regula poterit statui.

§. V.

Resolvitur quartum quaesitum.

Cuinam res pereat, quando absenti missa ad eum non pervenit?

50. **R**es in individuo debita, à bonæ fidei possessore ulterius non est restituenda, si absque hujus culpa in via perierit.
51. Bene designato à creditore fuerit tradita.
52. Nisi designato à creditore fuerit tradita.
53. Vt contractus in individuo debita ante traditionem cui pereant.
54. A suo debito non est liberatus, si res, aut hujus pretium ex delicto reddenda in via perierint.
55. Creditor in talem missionem consensit reservans sibi jus suum.
56. Ut fiat cum periculo debitoris.
57. Delictum obligat, ut creditor in effectu, & non solum affectu indemnis fiat.

§. I.

Scitu necessaria.

Advert. 1. Quòd res, quæ creditori remittitur, possit esse in specie, prout Juristæ loquuntur, cum Lessio *lib. 2. de just. cap. 16. sub. 6.* seu juxta Theologos in individuo debita creditori: vel in specie, atque in individuo non debita, sed solum in genere. v. g. Petrus tibi pro doctoratu accipiendo mutuum dedit torquem aureum;

reum; debebis hunc illum in specie, seu in individuo; si autem ex tuis sex equis, quos in stabulo nutris, eidem aliquem indeterminate promiseris, nullum in specie, aut in individuo, sed in genere tantum; aut juxta modum loquendi Theologis familiorem in specie debebis.

2 Adverto 2. fundamentum, ex quo resultat obligatio rem alteri reddendi, posse esse varium; vel ex contractu; vel exre accepta; vel ex injusta acceptione.

3 Adverto 3. personam, vel nun-

cium mediante quo res alteri debita fuit creditori submissa, vel ab ipso creditore, ut per istum sibi res debita mitteretur, fuisse designatam; vel incio, aut saltem non consentiente creditore electam ab ipso debitore.

Adverto 4. Rem submissam creditori posse adhuc esse sub dominio debitoris, aut jam spectare ad creditorem: prius contingit, quando res in individuo, aut juxta modum loquendi Juristarum in specie alteri est debita.

§. II.

Resolvitur primum quaesitum.

In quo loco, & cuius expensis restituendum, quod ex contractu licitò debetur?

5 **O**Mnes contractus ad aliquem ex his tribus classibus reduci possunt: vel enim ea ipsa res, quae fuerat accepta, iterum reddenda erit; prout evenire videmus in composito, deposito, precario: vel non id, quod acceptum fuerat, sed aliud quid reddendum venit; uti fit in emptione, mutuo, censu; aut denique nihil redditur, ut se res habet in donatione promissione, atque legato; licet enim donans, promittens; ac legans nihil à donatario, promissario, aut legatario acceperit, ad dandam tamen huic rem donatam, promissam, atque legatam ex mente omnium obstrictus manet.

6 Dico 1. solutio illorum, quae aliquis debet ex promissione, dona-

tione, aut alio contractu merè gratuito, si nullus certus locus fuerit expressus, facienda est in loco, in quo ista fuerant, quando promissa, donata, & absolute debita esse inceperunt. Ita Lessius *lib. 2. de Just. cap. 15. dub. 8. num. 59.* Vasquez *cap. 10. de restit. dub. 2. n. 58.* Bonac. *disp. 1. q. 5. p. unico. num. 13.* Lugo de *Just. disp. 20. sect. 8. §. 3. num. 197.* Illung *tract. 4. disp. 3. Q. 5. art. 3. num. 225.* prob. qui gratis alteri rem suam concedit, & in alium transfert, nequaquam habet animum se obligandi ad faciendas expensas, atque sumptus in rei translatae transvectionem: ergo si nullus locus fuerat expressus, ibi reddenda talia erunt, ubi exstebant, quando fuerunt absolute debita:

bita: & consequenter, si alium in locum res talis sit transportanda, sumptibus donatarii hac transvectio erit facienda.

Dixi, in illo loco ejusmodi rem esse reddendam, in quo existerat, quando absolutè incepit esse debita; si enim quaedam sub conditione de futuro, aut in diem promissa, donata &c. alteri fuerint, non habenda erit ratio loci, in quo res ista existit ipsius contractus tempore, sed habenda erit ratio loci, in quo existit, dum conditio fuerat impleta, aut dies constitutus advenerat.

7 Dixi secundo: si nullus alius locus à contrahentibus, ut in illo fiat solutio, determinatus fuerat: assignatus etenim observandus, & cæteris præferendus erit.

8 Obji: primo: ponamus, quòd hic Ingolstadii donem Petro meum equum; sed tradendum primùm post annum, si interea me conferam cum meo equo Viennam: in hoc casu non potest dici, num meum equum ad constitutum diem deberem remittere Ingolstadtium, extradendum commoranti in hoc loco Petro; vel an iste suis sumptibus equum Viennam debeat adducere Ingolstadtium? utrumque videtur contrarium communi opinioni: ergo &c. R. attendendum esse, quomodo actualiter, vel habitualiter saltem, ego promissarius constitutus fuerim: si enim actu, & secundum sensum verborum promisi equum post annum dare Petro hic Ingolstadii; meis expensis erit ille

Viennam deducendus Ingolstadtium, ut hic eundem possim Petro tradere; quòd si non actu ita dispositus, taliter tamen constitutus fuerim, ut si interrogatus fuisset, quo loco equum Petro post annum vellem tradere, respondissem me illum Ingolstadii daturum, etiam casu quo illum alio transulissem; ad idem obligatus ero. Quòd si autem nec actu, nec habitu, nec vi verborum aliud promiserim, nisi quòd illum equum velim tradere; non addens, tali, aut tali loco; satisfaciam, si promissum equum Viennam Petro tradam. Nisi forte istum Viennam deduxissem, ut Petro factum promissum frustrarer. Ratio est qui facit totum id, quod promisit, satisfacit suæ obligationi: sed in posteriore casu tradens equum Viennam, facit totum, quod promisit. prob. m. promisit se equum datum Petro, nullum determinando locum, ubi istum velit tradere: sed hoc fecit: ergo fecit totum, quod promisit.

Diximus autem hæc procedere, quando bona fide equum Viennam longius abduxi: si enim promissum frustrari intendissem, eò quòd præviderim, Petrum hac ratione tantundem in adductionem equi expensurum esse, quantum ipse valeret; neque has expensas facturum, mala fide processeram procurando, ut promissio effectu suo careat.

Obji: 2. Petrus in testamento, quod fecerat Ingolstadii, mihi legavit

vit suum equum: moritur postea Monachii: post mortem equum haeres Joannes adduxit Augustam: non potest dici, in quo ex istis tribus locis mihi equus sit restituendus? R. neg. & dico, istum mihi Monachii, in loco scilicet, ubi mortuus est Petrus, reddendum; & hinc suis sumptibus ab haerede Augustam Monachium reducendum. Ratio est, donatarius, & legatarius habent jus ad rem donatam, vel legatam accipiendam in loco, ubi haec fuit relicta; sed haec relicta fuerat in loco, ubi Petrus legans fuit mortuus: ergo habent jus, ut recipiam in hoc loco.

10 Urgebis: ponamus, quod ego existam Ingolstadii, quando Petrus mortuus fuerat Monachii, eritne meis sumptibus equus Monachio adducendus Ingolstadtium? R. affirmative ita Reginaldus, Bonac. *de Restit. in genere disp. 1. q. 5. p. unico num. 13.* Ratio est, quod legans solum credatur intendisse ut Legatarius in loco, ubi mortuus legans fuerit, reciperet, si velit.

11 Dico secundo: si eadem, quae accepta fuerat, res in individuo sit restituenda; nullus etiam locus, in quo restitutio sit facienda; determinatus; in illo reddi debet ordinari, in quo res talis recepta fuit. Ita Lessius loco supra citato dub. 8. Vasquez cap. 10. de restit. num. 42. & 50. Filiucius tract. 32. quest. 10. n. 112. Turrianus Disp. 55. dub. 13. num. 2. Reginaldus. Azor. Bonac. Lugo num. 199. loco citato cum aliis,

prob. restitutio est repositio rei in pristino statu: ergo si eadem res est restituenda; erit restituenda in pristino loco, conformiter naturali aequitati; quia hoc modo reponitur in pristino statu, prob. 2. aliquis locus debuit fuisse assignatus restitutioni: ergo, si nullus explicite fuit assignatus, designarunt contrahentes illum, in quo res ab altero accepta fuit.

Ob. 1. ego dedi Petro in depositum arcam plenam argento Ingolstadii, ut mihi istam asservaret Monachii, eritne mihi haec arca à Petro depositario restituenda Monachii, vel suis sumptibus Ingolstadtium revecta, hic tradenda? R. si Ingolstadii arcam in mei solius utilitatem, atque commodum Monachii custodiendam Petro tradidi; meis sumptibus transvectio ista facienda erit. Ratio est, quod ego, non autem depositarius, ex hac custodia utilitatem perceperim: qui autem sentit commodum, sentiat etiam onus. Ita citati superius DD. Dices: vi nostrae conclusionis res est restituenda in loco, in quo fuerat accepta: ergo etiam Ingolstadii erit reddenda R. dist. antec. erit restituenda in loco, ubi accepta fuerat, si non ex voluntate dantis in alium ob hujus solius utilitatem translata fuerit, conc. si res ita fuerit translata neg. antec. & sub eadem distinct. conce: & neg. cont. in tali casu censetur res moraliter accepta in loco, in quem ex voluntate dantis fuerat translata: vel potest

potest dici, quod implicite hic locus à deponente pro restitutione depositi fuerit assignatus, eò quod optime sciverit, depositarium ad nullas expensas obligari posse. Eadem expensæ à deponente faciendæ erunt, si iste in alium ab eo, in quo rem suam apud alterum deposuerat, locum abjerit, si ut in istum res deposita advehatur, præcipit.

13 Obji: secundo: ponamus, quod sine omni culpa depositarii res deposita ad alium locum fuerit translata; non potest dici, num expensis depositarii, vel deponentis in locum, ubi accepta primitus fuerat, sit revehenda. R. in hoc casu à deponente expensas faciendas: habetur hoc ex lege 2. ff. de negotiis gestis. Idem sentiunt Medina *questi. 2. Clavis. Reg. Vasquez. Bonac. Lugo n. 199. cit.*

14 Obji: 3. ponamus mihi rem in depositum dari Ingolstadii, nullumque, in quo illam asservarem, locum designatum fuisse, me autem Ingolstadio abiisse Augustam: non poterit dici, utrum meis sumptibus sit res Ingolstadium revehenda, ut hic tradatur deponenti, vel hujus expensis huc sit revehenda, R. meis depositarii expensis Ingolstadium illam revehendam; quia mihi hic discessus est imputandus.

15 Obji: 4. ponamus, quod res deposita ex culpa depositarii in alium distantem locum translata fuerit, R. si commissa fuit culpa, ex qua simpliciter depositarius vi contractus

tenetur, huc expensas faciendas: si minor culpa fuerit, deponenti solvendæ erunt.

Obji: 5. Non potest assignari locus in quo commodatum sit commodanti restituendum. R. si nullus ab hoc designatus fuerat, attendi debet, utrum in utilitatem solus commodatarii contractum fuerit; & tunc restitutio faciendæ sumptibus commodatarii in loco, in quo commodatum acceperat. Si utilitatem suam commodans intendat, res commodata naturam depositi sapiet, & idem, quod in deposito reddendo erit observandum.

Obji: 6. ponamus, me in via commodasse Petro mihi obvio vestes aliquas, non poterit determinari locus, in quo hæc mihi denuo sint reddendæ. R. neg. & dico in loco, quem tunc inhabitavi, mihi rem esse restituendam. Ratio est, quod tacite designetur in tali casu locus, in quo creditor habitat; non enim verosimile videtur, commodantem velle, ut in loco via sibi restituatur, sed potius in domo sue commorationis.

Obji: 7. Potest cum Molina dici, restitutionem rei universaliter faciendam, ubi contractus celebratus; non autem, ubi res accepta fuerat, casu quo nullus locus à contrahentibus, designatus fuerit: ergo &c. vel ut ibi fiat, ubi tempore contractus credebatur debitor habiturus domicilium tempore restitutionis. R. neg. ant. ratio negandi

di primum est, si Ingolstadii convenissem cum Petro, ut suum equum Augusta commorantem mihi Augusta abeuntii in Tyrolin commodaret, remittendus hic à me foret non Augustam, sed Ingolstadtum: quod videtur esse contrarium communi persuasioni. Item si Augustam abiens Petro Ingolstadii degenti condixissem, quod res suas Augustæ asservatas, velim in meam custodiam accipere, essent istæ meis expensis Ingolstadtum remittendæ. Ratio alterum negandi est, quia sequeretur, Petrum, si eidem habitanti Augustæ, & illuc Ingolstadiò tendenti hic meum equum commodarem, suæ obligationi satisfacturum si commodatum sibi equum Ingolstadtum mihi non remitteret, sed Augustæ veller reddere. Item si eidem Petro ut civi Augustano Ingolstadii mutuas pecunias dedissem, essent mihi istæ non Ingolstadii, quod inhabito, sed Augustæ persolvendæ:

19 Dico tertio, si non eadem res, quæ accepta, sed alia sit restituenda, uti videmus contingere in mutuo, venditione, locatione, atque censu, & nullus à contrahentibus solutioni locus sit designatus, ibi restitutio fieri debet ubi res, pro qua solutio faciendæ, est, recepta fuerat. Ita cum Authoribus superioris citatis sentiant Bonac: *cit. disp. 1. q. 5. p. unico num. 16. Lugo n. 199. Tamburin. lib. 8. in Decalogum tract. 4. c. 1. §. 8. num. 13. Palao Disp. 1. p. 18. §. 6. num. 4. Laym. lib. 3. tract.*

2. c. 10. non. 5. prob. in similibus contractibus debet observari æqualitas inter datum, & acceptum: sed ad hoc necessarium communiter est, ut in æquivalenti restituenda reddatur in loco, in quo altera erat accepta: ergo &c. prob. m. ex variatione loci sæpe mercis valor atque æstimabilitas pretii variantur: ergo si æqualitas inter acceptum, & reddendum observari debet, res æquivalens restituenda erit ibi, ubi altera prius recepta fuerat. prob. a. sæpe v. g. triticum in hoc loco venditur minore pretio, quàm alibi: item in diversis locis majorem valorem extrinsecum ipsæ pecuniæ habent: ergo ex variatione loci non servabitur universaliter æqualitas inter datum, & acceptum: si enim Ingolstadii frumentum fuit venditum 30. aureis, ubi quilibet aureus constabat 3. florenis, solutio autem fiat Viennæ, ubi aureus constat duobus cum dimidio, utique non dabitur æqualitas inter datum atque acceptum.

Consi: non potest supponi, quod debitum solvi possit in quolibet, ubi ipse creditor, aut debitor voluerit, loco: ergo intelligitur ex ipsa contractus naturâ, quod aliquis implicite locus fuerit designatus, in quo restitutio sit faciendæ: sed hic omnium convenientissimè est locus, in quo debitori tradita fuerat res, pro qua præstanda solutio; cum in cæteris non sit ratio, cur unus eligatur præ altero: ergo. Obji: 1. civis quidam Ingolstadiensis habet Monachii quosdam agros,

agros, quos Monachii degenti alteri civili locat: item alii tendenti Monachium suum equum locat, non potest dici, ubinam huius locationis pretium sit restituendum. R. pretium pro agro locato reddendum esse Monachii, pro equo autem Ingolstadtii; quia in his locis res locata debitori seu conductori tradita fuisse ponitur. Ratio est, si contractus uterque fuerat iustus, tunc utriusque tam immobilis, quam mobilis rei locatio debuit fieri iuxta valorem, quem & horum rerum locatio, & pecuniæ persolvendæ tunc habuerunt in istis locis: ergo, cum in diversis locis possit esse diversus valor, tum locationis, tum pecuniæ, ut observetur æqualitas, in dictis locis restitutio erit faciendæ: præsertim in locatione rei mobilis, quæ depositum, & commodatum imitatur.

Ob. 2. Possim scire, quòd valor vini Monachii sit æqualis valori, quem habet frumentum Ingolstadtii: ergo si inter hæc permutatio fuerit instituta, non debet necessariò restitutio fieri Ingolstadtii. R. con. ant. dist. conf. non debet fieri, si in pactum hæc fuerint ab initio deducta: conc. si hoc non fuerit factum; subdis. si creditor sit contentus, conc. invito isto, negatur. Cum in permutatione, ut hæc sit iusta semper attendatur, quemnam valorem utraque res in eodem loco habeat; possit autem iste diversus esse in locis diversis, ideo per se intenditur solutio faciendæ in

loco rei traditæ, ut æqualitas inter datum, & acceptum observetur.

Ob. 3. In contractu mutui non observatur æqualitas inter datum, atque acceptum? ergo neque in eodem loco reddendum erit mutuum: prob. ant. in mutuo restitutio sæpe post aliquot annos faciendæ, quando quod restituitur, non habet eundem valorem, quem habebat res mutuo data: ergo non observatur hæc æqualitas, R. dist. a. non attenditur ista æqualitas proveniens ex mutatione temporis, & quidem ex consensu expresso contrahentium, conc. his non observatis, negatur. Cum contrahentibus sit incertum, utrum statuto solutioni tempore valor rei mutuatæ sit facturus major vel minor, ideo in incertum consentiunt: vel ex eo etiam, quia judicant, non esse mutandum.

Ob. 4. Petrus, cum ad nundinas Francofurtenses abiret, in via cuidam suo amico mutuos dat mille florenos: non potest determinari locus, in quo restitutio Petro sit faciendæ. Prob. nullus vult solutionem fieri in loco rei acceptæ: ergo &c. R. neg. ant. & dico in loco rei mutuatæ non esse faciendam; cum hic ab utroque videatur tacite exclusus: quia autem in peregrino loco concessum hoc mutuum fuerat, ideo videtur Lugoni, restitutio etiam in quocunque loco alieno fieri posse, in quo mutuanus à mutuatario repertus fuerit. Extra hunc casum videndum, num locus

§. III.

Resolvitur secundum quæsitum.

In quo loco, & cujus expensis facienda sit restitutio ex re accepta?

Qui rem alienam bona fide possidere incipit, vel toto tempore in hac bona fide perstitit, vel ob culpabilem restitutionis moram ex bonæ, in malæ fidei possessorem transit: insuper expensæ, quæ in delatione rei ad absentem suum dominum faciendæ sunt, possunt hujus valorem superare, æquare, aut illo esse inferiores. His præmissis.

28 Dico primo: si ex re bona fide accepta, & semper taliter possessa sit tantum facienda restitutio, sufficiet, si hæc ibi fiat, ubi res, quando cognita fuerat pro aliena, tunc actu extiterat. Ita communis DD. cum Vasquez cap. 10. de restit. dub. 2. num. 20. Bonnac. de restit. in genere disp. 1. q. 5. p. unico num. 1. Lugone disp. 20. de just. sect. 8. §. 2. num. 193. Illiung. tract. 4. disp. 3. q. 5. art. 3. num. 224. prob. si non satisfaceret restituendo rem in loco, ubi tunc existit, tunc hæc esset deferenda sumptibus possessoris in locum distantis domini: hoc non videtur verum: prob. m. non videtur rationi consentaneum, ut ex restitutione rei alienæ, bona fide possessæ, damnum quoddam ipse possessor innocens pariat: ergo. Prob. 2. id ipsum ex lege possessor: ff. de petitione hered.

Conf. bonæ fidei possessor duntaxat obligatur dare operam, ut

rem alienam sine damno conferret, & ad dominum deferendam curet; cum ergo iniustum videatur aliquem pro beneficio alteri collato pati quoddam damnum, etiam pro hoc favore bonæ fidei possessor non debebit expensas solvere, quia hac ratione pateretur aliquod damnum.

Dico 2. quando possessor bonæ fidei ex mora culpabili circa restitutionem commissa debitor ex delicto esse caput, res erit suo domino expensis possessoris restituenda. Ita tenet communis. Prob. possessor malæ fidei ad hæc tenetur: ergo, cum talis inceperit esse malæ fidei, etiam iste tenebitur.

Dico 3. si debitor rem, ubi cognovit, illam alienam esse, deficienti opportunitate restituere, vel ad dominum mittere non potuit, & hinc nullam culpabilem moram commisit: ex altera verò parte illam secum in alium locum detulerat, quia aliter eam bene custodire non poterat; expensæ in hanc translationem factæ à Domino rei repetere, vel hoc recusante ex re ipsa detrahere possessor poterit. Ita de Lugo n. 195. prob. possessor bonæ fidei servandus est indemnis ab omnibus expensis in commodum domini factis: atqui istæ fuerunt tales ergo &c. prob. m. fuerunt ne-

Mmm
cessa-

cessariæ ad custodiendas, & conservandas res ipsius domini ergo &c.

Conf. talis possessor neque ex delicto, neque ex contractu ad subeundum quoddam damnum est obligatus: ergo &c.

31 Dico 4. si modò nec res aliena, nec pretium hujus, nisi majores, vel æquales expensæ fiant, ad suum dominum remitti queant; daretur autem spes quædam modica de adventu domini, vel modo facilius transmittendi, commodum hoc tempus fore expectandum, & domini ipsius voluntatē explorandam. Ita habetur *lege 2. de negotiis gestis: & consentiunt Bonac. n. 2. quest. 5. p. uni. citato. Lugo. Illung.*

32 Dico 5. si hæc omnia deessent, ac majores expensæ, quàm sit valor rei, aut æquales in transmissione faciendæ, juxta Lugonem ex præsumptâ voluntate Domini rem debere vendi, & pretium constan-

guineis domini, præsertim pauperibus, extradendum, vel ad pias causas expendendum esse. Item sentit Bonac. citans *num. 2.* plures in hanc rem auctores. Advertit tamen Illung. *num. 224.* juxta probabilem sententiam, talem rem etiam ab ipso possessore bonæ fidei detineri posse, quando nec domino, nec hujus hæredibus immediatè reddi potest.

Dico 6. si tamen possessor bonæ fidei ubi intellexit rem esse alterius, hanc aliò transtulit non ea ex causa, quòd illam in priore loco conservare non posset, sed bene prævidens sumptus postea ob hoc faciendos domino esse, ad hos refundendos possessor tenebitur. Ita Bonnac. *num. 3.* prob. æquitati repugnat, ut alius rem aliò transtulerat cum damno præviso alterius, sine ulla utilitate in dominum refundante.

§. IV.

Resolvitur tertium quæsitum.

In quo loco, & cuius expensis faciendæ sit restitutio ex injusta acceptione?

34 **A**dverto primò: ex delicto, seu injusta acceptione ad restitutionem obligari non solum fures, usurarios, injustos læsores, iniquos damnificatores, sed illos præterea, qui rem bona fide ab initio semel acceptam restituere ex culpabili mora neglexerunt, ubi eandem ad se non pertinere intellexerant.

Adverto secundò, ut quantitas damni, quod injustè damnificatus subiit, atque ex hoc quantitas faciendæ restitutionis determinetur, non solum habendam esse rationem rei creditori innocenti ablatæ, sed unàcum ista totius quoque damni emergentis, ac lucri cessantis ob rem hanc ablatam creditori exorti.

Ad-

36 Adverto Tertio, ut desumatur, quantam jacturam debitor patiatur, dum rem injustè ablatam restituere laborat, computanda pariter esse damnum, restitutionis causâ eadem emergens. & ipsum lucrum cessans, aliunde, quam ex ipsius rei alienæ retentione eveniens.

37 Adverto quarto, ut determinetur quantitas damni, quod creditor ex jactura suæ rei, aut debitor ratione expensarum in restitutionem rei alienæ faciendam patiuntur, non esse hæc tantum secundum se, & in se considerata, sed habita reflexione ad ipsas personas, creditorem scilicet, ac debitorem; si enim creditor sit valde dives, debitor autem ex opposito valde pauper, carentia, & jactura 100. florenorum majus damnum erit respectu depauperati talis debitoris, quam sint ducenti respectu creditoris plurimum opulenti. Nulla itaque vera, & justa proportio inter damnum tam creditoris, quam debitoris, quod uterque ex jactura suæ rei patitur, determinari poterit, si nulla reflexio ad facultates utriusque habita fuerit.

38 Duplex igitur difficultas modò enodanda est, in quo loco scilicet res talis sit restituenda? an ibi, ubi ablata fuerat; vel alibi, ubi creditor existit, casu, quo hic alibi, quam ibi, ubi res iniquè accepta fuerat, commoretur? alterum dubium est, si in translationem rei ad locum debitum expensæ faciendæ, à quo hæc præstandæ? & si hæc præ-

standæ à debitore, forent tamen nimix, num à restitutione iniquum læforem excusarent?

Dico primò: Res titulo injustæ 39 acceptionis restituenda vel in specie, vel subinde in æquivalenti, reddi debet creditor ordinariè in illo loco, ubi iste eam fuisset possessurus, si eidem nunquam ablata fuisset. Ita Dicastillo lib. 2. disp. 11. *deresit: dub. 9. num. 98.* citans Cajetanum, Sotum, Covarruv. Joann. à Medina Navarrum, Armillam, Clavem Regiam, Valentiam, Bannes, Azorium, Rebellum, Molinam, Lessum, quibus accedit Illung de *justitia disp. 3. q. 5. art. 3. num. 221.* prob. concl. juxta omnes dominus, re sua spoliatus, non debet ullum damnum in rebus suis sentire: ergo in loco restituenda erit iniquè ablata res, in quo dominus eandem haberet, si eam semper possedisset. Prob. conf. hoc modo si fiat restitutio, nullum damnum patitur dominus, quod tamen subibit, si alibi reddatur; prout patet consideranti; si enim creditor è loco, ubi res ei ablata fuerat, in alium se interea contulerat, secumque rem illam sine ullis expensis attulisset, casu, quo hæc in priore loco restituatur, non absque hujus expensis erit ista res ex hoc loco in illum, ubi creditor tunc commoratur, ab isto avehenda.

Obji: 1. Melius diceretur rem 40 restituendam esse in loco creditoris, ubi scilicet hic existit tempore restitutionis. R. neg. hoc universim

Mmm 2

pro-

procedere; ponamus enim, creditorem negotiorum causam commorari ad annum Monachii, habere autem suum pradium Ingolstadtii; equus ex pradio ablatas, utique Ingolstadtii, & non Monachii foret restituendus: alias creditori sumptus in redacendum equum ad suum pradium Ingolstadtienſe faciendi essent.

41 Dico secundò: si in reductionem rei ad locum debitum expensæ sint faciendæ, à debitore, non autem à creditore istas præstandas per se, atque ordinariè. Ita sentiunt Sylvester verbo *restitutio* 4. Molina tom. 3. disp. 725. num. 5. Lessius cap. 15. dub. 8. Bonac. disp. 1. de restit. q. 5. num. 5. Lugo disp. 20. sect. 8. num. 183. citans Scotum, Ricardum, Gabrielem, Angelum, Almarinum, Nider, quibus accedit Illiung de just. disp. 3. q. 5. art. 3. num. 227. prob. si à creditore fieri deberent, pateretur iste damnum aliquod in suis rebus ex iniquitate damnificatoris injusti: ergo &c.

42 Obji: 1. Possit dici rem semper mittendam ad dominum, si autem hic abiisset è loco, ubi erat, cum res ablata fuit, hanc sumptibus domini ad hunc avehendam. Quòd si autem ex illo loco, manente ibi domino, injustus debitor aliò discessisset, etiam huic expensas esse solvendas. R. neg. ant. ratio est, quòd hac ratione innocens creditor nequaquam indemnis servaretur, uti consideranti patet.

43 Ob. 2. Potuit contingere, ut

dominus in alium locum se conferens & rem, si hæc ablata non fuisset, secum illuc advehens sumptus quosdam fecisset: ergo expensas postmodum factas non debet injustus debitor perolvere: prob. conf. etsi has iste non perolverat, non tamen ipse debitor ex hoc habet minus quid in bonis suis, quia illas fecisset antea R. con. ant. dist. conse. ergo non debet expensas correspondentes iis, quas dominus fecisset, perolvere: con. conf. non debet perolvere excessum, quem ipse debitor transferendo rem in illum locum supra expensas à domino faciendas cogitur facere. Negatur conf. potuit contingere, ut herus sine omnibus, vel saltem cum minoribus sumptibus rem illam secum aliò detulisset, quàm sint postea faciendi ab injusto debitore.

Dices primò: potest contingere, ut dominus seu creditor debuisset plus expendere, si res eidem ablata non fuisset, quàm sint sumptus, quos postmodum fecit debitor rem in illum locum deferendo: Non poterit in hoc casu determinari, utrum istum excessum dominus debitori teneatur solvere, & si ille noluerit, hic possit tantum ex rebus creditoris extrahere. R. in hoc casu examinandum, num minores sumptus à debitore facti fuerint ob singularem suam industriam; aut, quia pretium trajectory interea diminutum fuerat; eò quòd minus quid pro cambio, aut pro

penſe nimia prudentem præſumptionem pariant, quòd dominus etiam injuſtum debitorem ab onere reſtitutionis deobliget, quanta ejusmodi excuſantes expenſe debeant eſſe?

Circa hoc dubium omnes conveniunt, non excuſatum fore debitorem, quotieſcunq; expenſe non adæquant damnum innocenti creditori ex omiſſa reſtitutione eveniens; cùm rationi maxime conforme ſit, ut nocens potiùs, quàm ex hujus nequitia innocens creditor damnum patiat, ſi alteruter horum æquale detrimentum neceſſario deberet pari.

47 Cùm damnum etiam formaliter acceptum æquale ſuſtinendum eſt vel creditori, vel debitori, opinio cum Sylveſtro debitorem à reſtitutione excuſans, ut nimis benigna & laxa à cæteris DD. communiter rejicitur.

48 Prout autem modò enumerati Doctores nimis benignè deobligant à reſtitutione injuſtum debitorem ob expenſas in iſtam faciendas; ita nimis rigidi Cajetanus & hujus ſequaces Vaſquez, & alii videntur, qui univerſaliter volunt ex juſtitia ſemper obligationem futuram ad reſtitutionem, quicunq; demum magni ſumptus debitori in illam ſint faciendi; nemo enim unius aurei ſurem obligaret, ut hunc reſtituat, licet ob hoc mille aureos expendere de ſuo debeat; cùm in tali caſu ob omiſſam reſtitutionem nullus creditor rationabi-

liter injuſtus eſſe poſſit ob magnam illorum ſumptuum ad reſtitutionem adedò minoris ſummæ impropotionem.

Judicamus itaque cum Lugone 49 *diſp. cit. 20. ſect. 8.* difficile regulam quandam univerſalem in hoc negotio assignari poſſe. Interea huic auctori certum videtur, ut poſſeſſor malæ fidei excuſetur ab obligatione reſtituendi iniquè ablatos 100. florenos, neutiquam ſufficere, quod & ipſi 100. floreni ex ſuis ſint impendendi, ut ablatos 100. ad creditorem mittat; cùm rationi magis conſentaneum videatur, ut potiùs delinquens ex ſuis bonis amittat centum, quàm innocens toridem perdat ex ſuis bonis.

Obſervanda itaque, ac præ oculis ſemper habenda erunt, qua ad initium hujus §. conſideranda eſſe diximus, iſque perpenſis, prudentium judicio determinandum erit, an damnum, quod debitor ob expenſas, vel aliunde patitur, hic & nunc excuſet vel totaliter à reſtitutione rei in individuo, vel in æquivalenti facienda: aut ut non quidem teneatur rem in individuo, bene tamen in æquivalenti, aut poſt aliquod primum tempus reſtituere. Poſſunt etiam tales addeſſe circumſtantiæ, ut malæ fidei debitor excuſetur quidem à reſtitutione integra, quum tamen extimatur ob obligatione reddendi partem; quando ſcilicet expenſe in reſtitutionem partis faciende,

non

non sunt tanta, quantæ, eò quòd dentur in restitutione integra, ab hac facienda debitorem excusant. comparanda itaque erunt, res ipsa ablata, damnum ex hoc innocenti creditori eveniens, nec non lucrum cessans, cum expensis à debitore in restitutione faciendis, uti & utriusque paupertas, divitiæ, & quam hac cum se invicem propor-

tionem habeant, considerandum. Quod si uterque sit æquè dives, licet prætertria, quæ creditori sunt restituenda, adhuc sex alia in restitutionem debitori injusto expendenda forent; ejusmodi debitori emergens damnum ex Lugonis Judicio à restitutione nequaquam injustè damnificantem abolveret.

§. V.

Resolvitur quartum quaesitum.

Cuinam res pereat, quando absenti missa ad eum non pervenit?

Cùm res submissa possit vel in individuo, vel in genere esse aliena: item debita vel ex re accepta, vel ex injusta acceptione, aut denique ex contractu, quid in singulis istis casibus tenendum, modo examinandum erit.

50 Dico primò: si res in individuo erat debita, nec mala fide accepta, aut detenta, & submissa suo domino in via sine culpa debitoris periit, submittere ab ulteriore restitutione immunis erit, posito quòd nihil aliud in pactum fuerit deductum. Prob. talis debitor neque ex re accepta, neque ex injusta acceptione ad aliquid tenetur: ergo, cum res qualibet pereat domino suo, ab omni restitutione debitor immunis erit.

51 Dico secundò: si res qua in via ad dominum intercudit, non erat in individuo, seu determinatè debita, sed aliqua ex certo quodam

genere indeterminatè, quædam v. g. ovis ex meo grege: tunc si hæc per alium, quam à creditore designatum, huic submissa in via intercudit, perit illa mittenti, licet nulla ab isto culpa fuerit commissa. Ita communis cum Panormitano, ad caput significante: de pignoribus: Sylvestro: verb. commodatum: Medina q. 2. §. occurrit: Navarro c. 17. num. 67. §. 185. Rebello lib. 2. de Restit. Quest. 13. sect. 3. num. 15. Probatur: qualibet res, si absque omni alterius culpa pereat, perit suo domino: atqui mittens in hoc casu erat adhuc dominus, & res ponitur sine omni culpa creditoris periisse: ergo submittenti perit: ergo debitor adhuc manet obligatus. Prob. min. 1. membrum. Creditor in hoc casu necdum erat dominus; cum dominium vi Legis Traditionibus 20. Cod. de pactis. Traditione primum in alium transfera-

feratur: ergo ipse submittens adhuc erat rei talis dominus, & consequenter adhuc creditori obligatus. Prob. illatum: totum genus v. g. totus grex necdum periit, vi legis incendium Cod. si certum petatur: ergo si debitor se obligavit ad unum ex toto genere tradendum, creditori debitor adhuc manet obligatus.

52 Limitavimus autem conclusionem istam, si res non tradita fuerit alicui per creditorem designato, hoc enim in casu creditori periit: prob. in tali supposito ipse creditor jam evasit dominus rei submissæ: probatur: designatus nomine ipsius creditoris accipit rem debitam, & hac traditione dominium in creditorem fuit translatum: ergo in hunc rei submissæ dominium translatum fuit.

53 Dico tertio: si res in via intercidens, in individuo quidem creditori ex contractu debita, necdum tamen tradita perierit sine culpa, quam ex vi contractus vitare tenebatur debitor, periit illa creditori: alioquin debitori, qui illam restituere obligatus erit, nisi aliud in pactum fuerit deductum. Ita Rebellus cit. sect. 3. n. 12. & habetur §. cum autem 3. Instit. de empt. & vendit. lege 7. §. 8. leg. 10. §. lege 11. ff. de peric. & commod. rei venditæ prob. ratione: emptor seu talis creditor, vult habere commodam, fructus, atque alias accessiones rei à se emptæ, etiam necdum sibi traditæ: ergo debet etiam dan-

num illius & jacturam ferre. Prob. cons. æquum est, ut in se damnum, & periculum illius rei creditori suscipiat, cuius commoda sibi arrogat: ergo si commoda talis rei sibi arrogat, etiam jactura illius eidem propria erit.

Dico 4. Qui rem sive in individuo, sive in genere ex delicto debitam, vel hujus rei pretium tenetur restituere, & rem ejusmodi, aut hujus pretium, per internumcium à se electum creditori mittit, nuncius autem sibi totum hoc retinuit, vel illi à furibus ereptum fuit, probabilius ipse debitor à suo debito nequaquam immunis evasit. Ita communis apud plurimos Authores sententia; nam illam tenent Antoninus part. 2. tit. 2. cap. 4. §. 1. Navarrus cap. 17. n. 67. Lefsius cap. 16. dubit. 6. Rebellus lib. 2. de restit. q. 13. sect. 3. n. 11. Molina tom. 3. disp. 754. n. 2. §. quando per confessorium. Petrus Navarra lib. 4. de restit. cap. 5. dub. 1. n. 19. Tolentus lib. 5. cap. 24. n. 2. Faber Lazarus, Sylvius, Conradus, Clavis Regia, & Homobonus aquod Dianam tom. 1. parte 2. tract. 3. Miscell. resolut. 2. Lugo de just. disp. 21. sect. 5. n. 59. Tamburin. in Decalog. lib. 8. tract. 4. cap. 1. §. 5. n. 7. Dicastil. lib. 2. de restitutione tract. 2. Disput. 3. dub. 4. n. 13. Palao de just. pu. 17. §. 9. n. 4. Illung tract. 4. disp. 3. n. 305. La Croix lib. 3. part. 2. n. 364. Prob. quicumque ex injusta acceptione est obligatus ad restitutionem, tenetur ad omne etiam fortuitum dam-

damnum ex iniusta tali acceptione domino laeso exortum: ergo domino restitutio facienda erit, quocumque demum modo res illi debita ex, vel sine nova culpa debitoris perierit. Antec. constat; nam iniuste laesus debet conservari indemnis, qualis fuisset, si res ablata non fuisset: sed non servaretur taliter indemnis, si debitor ad omne etiam fortuitum damnum non teneretur: ergo obligatus ex iniusta acceptione tenetur ad damnum etiam fortuitum. Prob. itaque etiam conseq. prioris enthymematis: si in tali casu non fiat restitutio, creditor adhuc damnum patitur: ergo hoc adhuc à debitore iniusto erit reparandum; cum hic ad istud iniusta sua damnificatione se obligaverit.

Prob. 2. Vel res per internumcium transmissa in individuo spectabat ad creditorem; Vel in genere solum? Quidquid dicatur, si perit in via, debitor nondum est deobligatus: ergo damnum superveniens tenetur reparare. Si hoc posterius, & in genere tantum creditor res perdita debeatur, tunc illa adhuc erat sub dominio debitoris; quia necdum creditori extradata fuerat: consequenter debitori etiam perit; cum quælibet res pereat domino suo. Si res, quæ in via perit, in individuo debebatur creditori, adhuc tenetur illam compensare debitor. Prob. iste dando illam internumcio fuit causa

saltem mediata, ut res perierit: item ipsius precedens culpabilis acceptio, vel damnificatio innocentis creditoris causavit hujus rei saltem mediata interitum: prob. si creditori res illa non fuisset iniuste ablata, non fuisset reddita internumcio, & consequenter neque in via intercidisset: ergo &c.

Conf. si res iniuste alteri ablata etiam bene custodiretur ab iniusto possessore, & hoc non obstante incendio, vel alio infortunio perierit, eodem casu non peritura apud dominum; juxta omnes adhuc iniustus talis possessor maneret obligatus ad reparandum damnum creditori à se illatum: ergo etiam in nostro casu manet obligatio. Prob. conf. ideo in casu antecedentis manet illa obligatio, quia res tali infortunio non periisset, si suo domino non fuisset iniuste ablata: sed etiam hoc fit in altero casu: ergo &c.

Confir. 2. Licet res, quæ in via perit, fuerit in individuo creditoris, adhuc tamen verum manet, quod res eidem debita necdum illi fuerit restituta; neque solum, quod creditori debebatur: ergo, cum quod debebatur, sit restituendum, iniustus acceptor in hoc casu non desit esset obligatus. Quæ omnia vel maximè vera sunt, si res in æquivalenti, & non in individuo debebatur; tunc enim, quamdiu hæc fuerat in manu internumtii à creditore non designati,

N n n

res

res transmissa adhuc in dominio debitoris extiterat, consequenter & huic periit.

55 Dices primò: creditor in tali casu saltem implicite consensit, & designavit hunc internuncium, ut illi res ad se deferenda traderetur: ergo sicut damnum non foret reparandum, si explicitè hunc internuncium designasset, ita etiam non erit refarciendum, quia implicite consensit; nam eadem vis est impliciti, ac expliciti: prob. ant. si fuisset à debitore interrogatus creditor, absque dubio consensisset: ergo consensit implicite.

Confirm. ponitur, quòd debitor non potuerit alio modo restitutionem facere, quàm mediante internuntio: ergò cum creditor voluerit sibi rem ablatam reddi, etiam consensit, ut internuntio daretur: R. n. ant. in hujus probatione dist. ant. si fuisset creditor interrogatus, in hunc modum consensisset, ut tamen periculum istud non voluisset in se recipere, sed suum jus sibi reservare: con. ut huic suo juri renuntiasset, ac periculum in se suscepisset; negatur. Interrogatus de hoc in hunc modum transmittendi sibi res suas consensisset, hac tamen sub conditione, ut, si res in via perierit, hæc debitori, non autem sibi intercederet.

56 Dices secundò: res in tali casu habet se eodem modo, ac si ipse creditor designasset nuntium; in hoc autem casu res periisset credi-

tori, ergo etiam in hoc casu: Maj. constat, quia eadem vis impliciti, quæ est expliciti: R. neg. ant. quo ad primum membrum: quando enim creditor designat personam, ut huic res aliqua committatur, debitum tali ex mandato creditoris traditum habetur pro accepto, ipsùmque jus debitori est remissum. Aliter se res habet, quando debitor personam designat; tunc enim solum tacite præsumitur consentire, ut restitutio hoc quidem modo attentetur, cum ipsius tamen, non autem suo creditoris periculo, eò quòd ipsi debitori incumbat obligatio remittendi debitum, suo, non autem ipsius creditoris periculo.

Dices tertio: qui facit omne id, quod potest, satisfecit suæ obligationi: debitor in hoc casu fecit totum id, quod potuit: ergo, prob. m. non potuit alio modo restituere, nisi isto: ergo &c. R. dist. M. qui facit omne id, quod potest, satisfecit suæ obligationi; ita ut nullum novum peccatum commiserit, con. ita ut immunis sit ab obligatione ulteriore restituendi rem ablatam: neg. M. & sic dist. m. neg. conf. cum præteritum delictum obliget debitorem, ut in effectu, & non solum in affectu creditoris indemnem servet; id autem in hoc casu necdum sit præstitum, licet fecerit id, quod tunc potuit, ideo remanet adhuc prior obligatio. Patet hoc in casu, quo res talis acurrare, ac diligenter custodia,

dita; tamen ex infortunio aliquo debitori nequitiam voluntario permissit; Nam etiam in talibus circumstantiis rei destructa valor creditori, ut hic indemnitas servetur, reddendus esset.

§. VI.

Resolvitur ultimum quaesitum.

Quid nostro Sulpitio sit respondendum?

58 **U**T solida responsio dubitanti Sulpitio detur, ab illo explorandum, utrum rem mediante confessario restituendam creditori ex contractu, vel extra istum ex re accepta, vel ex injusta acceptione debeat? si ex contractu sit debita, qualis hic celebratus fuerit? num gratuitus, vel onerosus? si onerosus, num locacionis, depositi, emptionis, mutui, &c. Utrum res illa in individuo, seu in specie juxta Juristas, an in genere tantum debita creditori fuerit? ubi notitia horum fuerit acquisita, ex illis, quae §. 2. in resolutione 2. quaesiti conclusimus, responsio desumenda erit. si ex nullo contractu, sed ex re accepta tanquam bonae fidei possessor suo creditori tenebatur, num semper talis permanferit, nec ob malam culpabilem in restituendo mala fidei possessor evaserit, inspicendum; & tunc, quae in §. 3. ubi secundum quaesitum resolvimus, consideranda, atque ex illis decisionibus haerenti Sulpitio consulendum erit.

Casu autem, quo mala fide rem per confessarium submissam creditori suo debuerit, juxta dicta §. 4. ubi resolvitur 3. quaesitum responsio formanda erit, praec oculis etiam semper habenda erunt, quae §. 5. explanavimus, cuinam scilicet res pereat? debitori, an creditori, quando illa ad hunc ab illo missa in via intercidit?

C A S U S XXXIII.

De restitutione damni, quod Fiscus ob non dictatam defraudatoribus poenam incurrit.

STychus a republica obtinuit officium, vi cuius solutioni tributorum, vectigalium, communitati ab investis mercibus, & aliunde percipiendorum, invigilare debet, uti etiam ne merces prohibita in urbem invehantur. Ut autem illius industria magis acueretur, ultra statum & fixum sed oppido modicum salarium annuum in stipendium

Nnn 2

dium